

R A D O Š I N S K É

NOVINY

ŠTVRŤROČNÍK ZO ŽIVOTA OBČANOV RADOŠINY A BZINIEC

Ročník XXII

Číslo 3

Nepredajné

December 2020

„Nastavte tvár slnku a nikdy neuvidíte tieň.“

Človek si zvykne aj na šibenicu, hovorí sa a rok 2020 bol toho jasným príkladom. Zvykli sme si na všetko: žijeme v obmedzení, strachu, magické zaklínadlo zvané korona nás sprevádza na každom kroku.

Blížia sa Vianoce a na nás sa z každej strany valia správy o počte nakazených, nových a nových opatreniach, zákazoch, obmedzeniach, sme znechutení, unavení, zúfalí. Koledy nám neznejú v ušiach ako lahodná hudba, skôr ako výsmech minulých čias, keď bolo všetko normálne. Hneváme sa na to, že nebudeme môcť v pokoji nakupovať darčeky, že nepôjdeme na vianočný večerok, rúcajú sa silvestrovské plány, budeme sedieť doma... Zrazu je všetko zle. Skúsme sa však zamyslieť – musí to tak byť? Nedá sa aj v tomto podivnom čase nájsť niečo pozitívne?

Dobrá správa – dá! Závisí to od toho, či sa budeme trápiť vecami, čo nemôžeme zmeniť, alebo sa rozhodneme tešiť z toho, čo sa zmeniť dá – náš pohľad na svet. Možno tým, že sa pár dní pred Vianocami nedostaneme do obchodov, sa konečne donútime kúpiť darčeky skôr. Že by sme sa konečne odhodlali a vlastnoručne zhotovili darčkové veľdielo, veď nápadov je toľko. Možno to, že sa nebudeme môcť zúčastniť vianočných podujatí stmelí naše rodiny, s ktorými takto strávime viac času. Možno oprášime kartové hry, vytiahneme Človeče nehněj sa!, zjídeme častejšie do prírody. Na jeden dych prečítame knihu od Ježiška, konečne upraceme fotky, alebo sa rozhodneme nejaké dať vyvolať. Z povala zne-sieme starú panamu a vyšijeme si obrázok. Len tak, lebo na to máme čas, lebo môžeme a chceme a sú Vianoce! A možno práve tento rok zistíme to, čo chlpatý, zelený škriatok Grinch v jednom vianočnom filme, že „Vianoce sa nedajú kúpiť a preto ich ani nemôžem ukradnúť“. Nedajme si ani my súčasnou situáciou ukradnúť Vianoce. Buďme silní, majme v srdci lásku a užijme si ich najlepšie, ako vieme. Krásne Vianoce, drahí spoluobčania!

S. Bahelková

Mikuláš

Mikuláš je len jeden a preto tento rok zavítal do našej obce o niečo skôr. Zavítal uprostred týždňa a potešil veľa detí v Radošine aj Bzinciach. Na osvetlených saniach za sprievodu vianočných pesničiek, Mikuláš, anjel a dvaja čerti rozdávali deťom darčeky. Deti so svojimi rodičmi čakali v hlúčkoch na uliciach, neodradilo ich ani chladnejšie počasie

ani tma. Každé dieťa sa chcelo dotknúť Mikuláša, potriať si ruku s čertom či pohľadiť anjela. Deti obdarovali Mikuláša kresbami, básničkami a listami. Všetko sa vydarilo. Akciu finančne podporil obecný úrad a Únia žien, ktorá akciu organizovala už po dvadsiaty prvý rok. Balíčkom sladkostí sme potešili aj starkých v domove dôchodcov.

gb

Mikuláš / foto Z. Masrnová

Nech Vianoce naplnia Vaše srdcia a Vaše domovy radosťou, láskou a hlavne zdravím. Pokojné Vianoce a šťastný nový rok 2021

*prajú poslanci Obecného zastupiteľstva,
pracovníci Obecného úradu a starostka obce.*

Uznesenie č. 16 z Obecného zastupiteľstva konaného dňa 12. 10. 2020

A) Obecné zastupiteľstvo schvaľuje

- Členov návrhovej komisie – Ing. František Šugra, Mgr. Andrej Siget, Mgr. Matej Močko, Zapisovateľ – Eva Chromá, Overovateľov zápisnice – Róbert Štepka, Ing. Peter Lukačovič
- Určenie podmienok obchodnej verejnej súťaže na odpredaj pozemkov parc.č. 62/1, 62/2 a 62/5 v kat. území Bzince
 - Občan Radošiny a Bziniec
 - Čestné vyhlásenie, že žiadateľ nemá dlh voči obci
 - Zloženie zábezpeky na účet obce SK9302000000000000222192 vo výške 1500 €
 - V prípade zmarenia verejnej obchodnej súťaže pokuta 1500 €
 - Určenie dvoch termínov na obhliadku pozemkov
 - Lehota na predkladanie ponúk 15 dní
 - Členovia komisie – poslanci OcZ
 - Zverejnenie – úradná tabuľa obce, internetová úradná tabuľa obce, periodikum MY Topoľčiansko
 - Vyhodnotenie ponúk na zasadaní Obecného zastupiteľstva
 - Zrušenie ponukového konania
 - Finalizácia podmienok firmou, ktorá bude verejnú obchodnú súťaž realizovať
- Určenie podmienok obchodnej verejnej súťaže na odpredaj pozemkov parc.č. 2066/6, 2066/9 a 2066/11 v kat. území Radošina
 - Občan Radošiny a Bziniec
 - Čestné vyhlásenie, že žiadateľ nemá dlh voči obci
 - Zloženie zábezpeky na účet obce SK9302000000000000222192 vo výške 1500 €
 - V prípade zmarenia verejnej obchodnej súťaže pokuta 1500 €
 - Určenie dvoch termínov na obhliadku pozemkov
 - Lehota na predkladanie ponúk 15 dní
 - Členovia komisie – poslanci OcZ
 - Zverejnenie – úradná tabuľa obce, internetová úradná tabuľa obce, periodikum MY Topoľčiansko
 - Vyhodnotenie ponúk na zasadaní Obecného zastupiteľstva
 - Zrušenie ponukového konania
 - Finalizácia podmienok firmou, ktorá bude verejnú obchodnú súťaž realizovať
- Celkový rozpočet po úprave:

Príjmy

Bežný rozpočet	1495215,72 €
Kapitálový rozpočet	31593,00 €
Finančné operácie	280020,00 €
Príjmy ZŠ	51586,00 €
Spolu	1858414,72 €

Výdavky

Bežný rozpočet	698098,37 €
Kapitálový rozpočet	253825,00 €
Finančné operácie	56014,00 €
Výdavky ZŠ	796606,00 €
Spolu	1804543,37 €

B) Obecné zastupiteľstvo ukladá

- zabezpečiť úpravu geometrického plánu pozemkov v Bzinciach a zamerať prístupovú cestu k obecným pozemkom, vyčleniť na predaj 4 pozemky
Zodpovedný: Obecný úrad
Termín: najbližšie Obecné zastupiteľstvo
- osloviť firmu na uskutočnenie obchodných verejných súťaží na plánovaný odpredaj pozemkov v Bzinciach a v Radošine a oboznámiť ich so stanovenými podmienkami
Zodpovedný: Obecný úrad
Termín: najbližšie Obecné zastupiteľstvo
- pozvať prostredníctvom poslanca p. Matejoviča na najbližšie Obecné zastupiteľstvo záujemcov o byty v Bzinciach
- vyhlásiť novú obchodnú verejnú súťaž na budovu bývalej LŠU v Radošine aj na sociálne účely
Zodpovedný: Obecný úrad
Termín: najbližšie Obecné zastupiteľstvo
- pokračovať v jednaní s PD Radošinka ohľadom odkúpenia pozemkov a haly do vlastníctva obce

Uznesenie vypracovala návrhová komisia v zložení:
Ing. František Šugra, Mgr. Andrej Siget, Mgr. Matej Močko,
Prednosta: Ing. Bohuš Bartošek

JUDr. Marta Kolková, starostka obce

Zo života našej školy

V škole je v týchto dňoch trochu tichšie a pokojnejšie. Od 25. októbra chodia do školy len žiaci prvého stupňa. Návrat do školy je vrúcne želanie všetkých, učiteľov, žiakov a rodičov. Denne sme s napätím sledovali správy, či žiaci pôjdu do školy alebo nie. Aj keď sa učitelia na on line hodiny pripravujú čo najlepšie, nikdy to nenahradí klasické, prezenčné učenie. Opakujúci sa ranný rituál meranie teploty a dezinfekcia, do tried, učenie, žiadne stretnutie so žiakmi iných tried, žiadna hudobná výchova, obmedzené možnosti na

telesnej výchove atď. Napriek tomu sa do školy všetci tešíme každý deň, pretože sme v škole. S príchodom decembra sme si vyzdobili priestory školy a tried, zapalovali sme adventné sviečky, rozdali sme žiakom sladkosti, ktoré im nechal Mikuláš. Príšť nemohol, ale na deti nezabudol a nechal aj starším žiakom, ktorí sa sladkostiam potešia v januári, pevne tomu veríme. Pomaly sa prispôbujeme situácii a zapájame sa do súťaží on line. Úspešným riešiteľom biologickej olympiády krajského kola bol žiak 6. ročníka A. Gálik a stal

sa mladým vedátorom Amavet. Úspešne prebehli školské kolá geografickej olympiády, víťazi čakajú na pozvánku do okresného kola, tí, čo radi počítajú si zmerali sily v matematickej súťaži pytagoriáda, žiaci riešili technickú olympiádu. V rámci možností sa zapájame do všetkého čo sa dá. Podmienky sú sťažené, ale záujem zo strany žiakov je a to je dobre. S podporou rodičov, so snahou detí a učiteľov prekonáme všetky prekážky a veríme, že toto ťažké obdobie nezanechá na nikom žiadne negatívne stopy.

Materská škola plná detí

foto: V. Kršková

Začali sme nový školský rok a naozaj so škôlkou plnou detí. Do troch tried – včielky, lienky a motýliky je prijatých 65 detí. A aj napriek tejto neľahkej dobe deti materskú školu navštevujú pravidelne, chorobnosť je minimálna. Veľmi sa z toho tešíme, aspoň niečo je na tejto situácii pozitívne. S určitými obmedzeniami samozrejme bojujeme, ale darí sa nám výchovno-vzdelávaciu činnosť zvládnuť. Maličké nové deti si trochu poplakali, zmena prostredia a odlúčenie od rodičov je vždy ťažké, no zvládnuť sa to dá. Spievame, recitujeme, tvoríme, cvičíme jazýčky aj hlavičky, spoznávame a objavujeme nové a neznáme veci. Šikovné prstíky pod vedením pani učiteľiek vytvárajú denne práce, výkresy, nemáme ich často ani kam poviesť. Predškolači, ktorých je v tomto školskom roku 23 sa usilovne pripravujú do školy. Mu-

žia sa predsa vedieť orientovať v priestore, poznať základné geometrické tvary, farby, ohýbať jazýčky, spoznávať písmenká aj číslice, držať ceruzky, logicky uvažovať. Je toho ešte veľa, čo sa hrou a hravými aktivitami treba naučiť, ale veď do zápisu do 1. ročníka to snáď doženieme. Hlavne že sme spolu a v škôlke. Mrzí nás, že sa nemôžeme ukázať a predviesť vo vianočnom programe, že deti nemôžu svoj talent rozvíjať v krúžkovej činnosti, ktoré sme mali pripravené naozaj pestré a zaujímavé. Mikuláš nás našťastie navštívil a rozdal balíčky, anjel i čertík mu pomáhali. Je vždy úžasné pozorovať, ako deti reagujú, ako sa tešia, trochu sa aj boja a hlavne zvyčajne tí najživší. Spolupráca s rodičmi, s vedením školy aj so zriaďovateľom je výborná, ich záujem a pomoc si ceníme. Pevne veríme a dúfame, že sa nám všetkým spoločne podarí zvládnuť túto neľahkú situáciu, „zlá korona“ odíde a všetky deti nielen tie naše zo škôlky ale zo všetkých škôl už budú môcť do školy a tešiť sa i učiť sa spoločne.

Veselá a milá poznámka nášho vynaliezavého škôlkára: Sedíme po odpočinku pri olovrante a chlapček pozerá na svoj chlebič a kakao. Nemá veľmi chuť jesť a tak zahľási: „Pani učiteľka, ja som sa tak dobre vyspínal, až som z toho dostal alergiu na jedlo.“

V. Kršková

Koľko lásky sa zmestí do krabice od topánok

Po týmto názvom sa Základná škola po prvý raz zapojila do dobročinnnej akcie. Cieľom bolo drobnými darčekom obdarovať klientov v domove dôchodcov. Pre mnohých starkých to bude jediný darček, ktorý si nájdú pod vianočným stromčekom. Žiaci i učitelia priniesli škatule či darčkové tašky plné všakovakých vecí, od kozmetických prípravkov, sladkostí, káva, čaj, krížovky, knihy, ponožky, šatky a vlastnoručne zhotovené pozdravy. Tašky a krabice sme odovzdali koordinátorovi akcie, ktorý ich odniesol do domova dôchodcov, kde si nájdú svojich majiteľov. Veríme, že aspoň takouto formou potešíme ľudí, ktorým na Vianoce bude chýbať láska a prítomnosť svojich najbližších.

gb

Deti robia radosť / foto V. Luleiová

V bolesti sa rodí nádej, v nádeji sa ľahšie dúfa v budúcnosť

Nezhody v rodinách, naštrbené susedské vzťahy, závisť, zavádzanie a manipulácia - to všetko je len márnотratná malichernosť, pokiaľ sa odohráva na úrovni obce alebo mesta. Ak však dôjde k podobným sporom v kráľovských rodinách, v minulom storočí v Európe tak mocných, dochádza k medzinárodným konfliktom a stratách na ľudských životoch.

„28. júna 1914 bol dusný letný deň. František Ferdinand d'Este, následník rakúsko-uhorského trónu, sa v uniforme generála kavalérie tvorenej modrým kabátom, čiernymi nohavcami a helmou so zeleným pávím perom, práve vydal s manželkou Žofiou Chotkovou v bielych hodvábných šatách a klobúkom zo sarajevskej stanice na návštevu mesta.

Jedným z mnohých tragických omylov bolo, keď veliteľ ochranky neoznámil vodičovi prvého auta zmenu trasy konvoja. Následne zle odbočil a musel zastať, aby sa otočil. Auto navyše nemalo spiatocku, tak ho museli ručne odtlačiť. A tak sa stojace auto nástupníckeho páru v kolóne premenilo na dokonalý terč. Toto všetko sa náhodou udialo pri mieste, kde už číhal asi dovtedy neznámy mladík - Gavrilo Princip. Neváhal, vytiahol revolver Browning, vypálil dve rany a stal sa jedným z najznámejších atentátnikov v dejinách. Žofia zomrela na mieste po zásahu, postrelený František ešte stihol zašepkať „Žofinka, Žofinka, neumieraj, zostaň nažive pre naše deti“, a upadol do bezvedomia. Krátko po jedenástej hodine dopoludnia zomrel.“

Gavrilo Princip bol zatknutý ihneď po atentáte a zomrel 28. apríla 1918 v rakúsko-uhorskom žalári v malej pevnosti v Terezíne v dnešnej ČR.

Európa reagovala takmer okamžite. Zo začiatku nikto ani netušil, aké následky bude mať atentát na medzinárodnej pôde, ale stal sa rozbuškou v napätej situácii a vyústil do konfliktu, ktorý sa v tom čase nazýval Veľkou vojnou.

Z územia súčasnej Slovenskej republiky bolo počas prvej svetovej vojny do rakúsko-uhorskej armády zmobilizovaných približne 400 000 vojakov. 69 000 z nich zahynulo - padlo na frontoch, zomrelo v dôsledku zranení v lazaretoch, zomrelo v zajatí alebo zostalo nezvestnými. Ďalších 61 000 vojakov bolo postihnutých trvalými následkami zranení.

V rakúsko-uhorskej armáde existovalo niekoľko peších plukov, ktoré môžeme s určitým nadhľadom nazývať „slovenské“. Medzi takéto jednotky patrili aj Honvédske peší pluk č. 13.

Radošinský dekana Andrej Balogh zaznamenal: „Veľká vojna si vyžiadala krvavú daň aj v našej farnosti – štyridsať mladých životov z Radošiny zlomila a jedného zo Bzniec vo veku 18 až 55 rokov. Ich kosti roztrúsené odpočívajú na žirných rovinách Ukrajiny, Poľska, Ruska, Rumunska, v hornatých Karpatoch a Alpách, až pri rieke Piave na cintoríne pri Udine v Taliansku. Bojovali za vlasť, ktorá im bola macošskou, ale ich obeť predsa neboli márne, veď z trosiek Rakúsko-Uhorska povstal nový štát – naša Československá Republika. Vystavme im preto v dušiach

našich pomníkov vďačnosti, nech sú tieto mená hlboko na ňom vyryté!“

Nastúpiť do armády, bojovať a zomrieť za Cisára pána je dnes len ťažko predstaviteľné. Desiatitisíce vojakov z územia súčasného Slovenska ani netušili za čo vlastne bojujú a brannej povinnosti sa nedalo uniknúť. Zomrela celá generácia nevinných mužov.

Tento krutý osud postihol aj nášho rodáka Štefana Vičana. Pani Musilová, vnučka zosnulého, spomína:

„Štefan Vičan sa narodil v Radošine v roku 1882 rodičom Michalovi a Márii, r. Vlasákovovej. Býval na dnešnej Piešťanskej ulici. V roku 1908 sa oženil s Máriou Mihálikovou (*1882 †1952) a spolu mali tri deti Ferdinada, Štefana a Antona.

V lete, v roku 1914 vo veku jeho 32 rokov prišiel Štefanovi povolávací rozkaz na nástup do vojny k 13. Honvédskemu Bratislavskému pešiemu pluku, ktorý bol verbovaný z územia dnešného Rakúska, Maďarska a Slovenska.

Štefan Vičan bol vtedy vlastníkom veľkého gazdovstva a preto mu bolo nariadené vziať do vojny aj pár koní, voz, stravu pre seba a kone a nastúpiť na východný front. V tom čase už prebiehali boje medzi cárskym Ruskom a Rakúsko-Uhorskou monarchiou v Haliči, aj na území dnešného východného Slovenska. Doma zanechal 29 ročnú manželku s tromi deťmi vo veku 5,4 a 2 roky. Manželka sa musela počas celej vojny starať aj o celé gazdovstvo. Počas celého obdobia vojny nedostala o manželovi žiadnu správu.

Prvou správou bolo oznámenie o Štefanovom úmrtí, ktoré rodina obdržala až v roku 1920.

Už sa zrejme nikdy nedozvieme za akých okolností sa Štefan z Haličského frontu v dnešnom Poľsku a Ukrajine dostal až do Talianska, kde 7. 9. 1918 (dva mesiace pred koncom vojny) zomrel v 15. mobilnej epidemiologickej nemocnici v Pordenone, kde sa liečili najmä vojaci infikovaní tzv. Španielskou chrípkou. Pochovaný bol 9. 9. 1918 na vojenskom cintoríne v Pordenone.

Druhý starý otec pani Musilovej sa tiež zúčastnil Veľkej vojny, avšak so šťastnejším koncom. Bol to pán Rudolf Cvik. Narukoval v r. 1914, tiež do Haliča a už počas prvej ruskej ofenzívy v r. 15/1914 - padol do ruského zajatia. Vlakom bol odvečený na ďaleký východ. Na Sibíri boli zajatci rozdelení do rodín na domáce práce ako náhradná pracovná sila namiesto vojakov ruskej armády bojujúcich na fronte. Vykonávali najťažšie domáce práce. Stravovali sa zbytkami jedla z domácnosti a žili mimo obytných priestorov v podzemných zemliankach. Zo zajatia prišiel s podlomeným zdravím až v roku 1920.

„Ľud s radosťou prijal zvesť, že je koniec vojne, a že je oslobodený. Tancovali, smiali sa a hneď zasa plakali. Táto veľká radosť však tým väčší ból vyvolala u tých, ktorým sa príbuzní nevrátili, a bohužiaľ, tu takých bolo hodne, veď z našej malej obce sa ich vyše štyridsať nenavrátilo. Ako to už vo všeobecnosti býva, že veľké radosti vedú až k výtržnostiam, tak sa to stalo aj tu. Náš ľud bol síce bohabojný, tichý, usilovný a poslušný, ale v jeho veľkej radosti akosi zabudol na Boha, dôkazom čoho je, že nie kostol, ale krčmy vyhľadával – toto dalo podnet k výtržnostiam.

Temer každá rodina žiaľila nad smrťou padlého príbuzného. Nové a nové odvody obilia a potravín vyvolávaly odpor, tento bol zvyšovaný neľudskosťou

žandárov, ktorí kruto poltačovali každý prejav nechuti k Maďarom.

Vzrastajúca bieda mnohých hnala ku krádeži. Hlas umieračika stále bolo počuť: Španielka kosila tých, ktorí boli ušetrení na bojišti. Ruskí zajatci na poliach pracujúci, sa vzbúrili. Žandári boli proti nim bezmocní. Pätnásteho októbra prišla do dediny maďarská posádka. Mala chrániť Rudolfa Cvik apríl 1954

la lúpeží, a zaiste ona naviedla dedinčanov, aby vylúpili 2 židovské obchody. Poplašení obchodníci skryli sa do pivnice nechajúc celý svoj dom v rukách zúrivej masy.

V tom čase bolo už počuť, že Slovensko obsaďujú Česi. U nás ľud zo začiatku nevidel v nich svojich osloboditeľov, zásluhou niektorých informovaných však, najmä zásluhou katolíckeho kňaza, ľud si svojich osloboditeľov

obľúbil. Do Radošiny mnohí z vojakov, prišých z vojny, si priniesli zbraň nie na obranu, ale aby pobili zverinu, ktorú potom nechali po jarkoch hniť. Lesníci hodili do domu ručný granát a dostrieľali celé stavisko. Hájnika Petláka sviazali a hodili na zem, aby ho mravce sožrali. Keď im žandári nechceli odovzdať zbroj, oborili sa na nich. Jeden pytlák zaplatil to životom, po čom sa žandári rozprchli.

K vzbúrencom pridali sa aj iní, teraz už verejne išli do pálenice, napili sa a vypustili lieh do potoka. Zo židovských pivníc vygúľali sudy vína a na ceste si ho rozdelili. Obchodníka Kohna dva razy vyrabovali; všetko mu pobrali, ostaly mu len holé múry.

Manželka veľkostatkára Rota zastrelila z okna jedného z rabujúcich. Tí sa ushovorili s kočišom, ktorý vozieval Rota so ženou každodenne do Piešťan. Preoblečení do ženských šiat, kolami zabili cestujúcich v hlbokkej ceste (dnešná Stará cesta), v lese a ich telá „zamágali“ do blata. Židovskí synovia a nimi podplatení vojaci postavili sa proti rabujúcim. Vyhlásili štatárium a o kom sa dozvedeli, že raboval, toho na smrť zbili, alebo mu zaviazali oči a traja doň naraz strelili.

Dekan Pulmann, už predtým známy „pansláv“, pozval do našej obce legionárov s rečníkom, ktorý viac razy navštívil našu obec. Jednoducho, ale výrazne rečnil o význame našej samostatnosti a vzbudil v občanoch národné povedomie. Žid Abeles, ktorý dodával obilie štátu, každému vrátiťsiemu sa vojakovi dal meter zbožia, aby rozhorčenosť ľudu od seba odvrátil; za vojny bieda na dedine bola veľká. Nespokojnosť vyvrcholila v rabovaní Židov, v ktorých ľud videl vydieračov. Hostinského Židovi liehoviny zo sudov povypúšťali do potoka. Všetky oká a dvere vylámali. Ešte hroznejšie si počínali u Jakuba Khona, obchodníka. Mrežami opatrené okná vyvalili. V noci vnikli mu do príbytku a celú jeho rodinu povyhánali. Náradia a náčinie mu sobrali. Ba odvážili sa vylúpiť aj židovskú motlitebňu. Lavice sekerami porúbali.

Keď už Židia boli vyrabovaní, pomýšľali na biskupský kaštieľ a na správu veľkostatku. Vtedy z Nitry prišlo 12 pušiek, ktoré dostávali každý deň tí, ktorí za veľký plat sa zaviazali strážiť kaštieľ cez noc. Výtržníci prišli aj do majera. Vybrali si dve mladé kravy, jednu z nich zabili a rozdelili medzi sebou; druhú priviedli nazad. Týmto sa rabovka u nás skončila.

Notár z dediny ešte pred rabovkou utiekol a skrýval sa v hájovni. Keby nebol ušiel, istotne by ho boli zabili. Lesy hemžily sa pytlákmi. Množstvo zveriny, srncov, jeleňov a diviakov, bolo vystrieľané. Istý tehlár kameňmi dorazil poraneného jeleňa, keď sa mu podarilo sotiť ho do jarku. Naraz došlo k nám do šesťdesiat maďarských vojakov. Mali zamedziť príchod Čechov z Piešťan do Radošinskej doliny. V dedine bolo vyhlásená štatárium. Nikto od ôsmej hodiny večer nesmel sa ukázať von. Do rána po maďarských vojakoch nebolo ani stopy. Ušli smerom k Nitre. Ráno prišlo k nám šesť českých vojakov. Ľud ich s radosťou vítal. V nich videl ľud osloboditeľov zpod tisícročného maďarského jarma. Českí vojaci potom zverbovali našich chlapcov. V nedeľu odpoľudnia, práve, keď ľudia šli z kostola z odpoľudňajších služieb božích, prišiel rušeň s nákladným vozňom, na ktorom prišla židovská cháška, synovia vyrabovaných židov. Rozostavili guľomety a strieľali na nevinných ľudí idúcich z kostola. Roľníka Matúša Turana (starí otec Ondreja Turana, letca z Radošiny, ktorý zahynul v SNP) zastrelili, práve keď prestupoval prah svojho domu. Iný sa vracal zo susednej dediny od rodiny na koni domov; tomu strelili do stehna. Guľka mu celú kosť rozmrvila. Na ceste do Piešťan, de ho

*Matúš Turan účastník I. svetovej vojny (1863-1918) v strede – zavraždený počas prevratu
Štefan Turan (1889-1970) vľavo – otec Ondreja Turana (1921-1944) – člena leteckej jednotky bojujúcej počas SNP*

Pavol Tomašovič v strede – armádny četník – Bosna

Štefan Krška vľavo – 18 r odvod 1918 – slúžili v Lučenci

viezli do nemocnice, zomrel a mŕtveho ho priviezli nazad. Valchár, mladý človek, ktorý len pred niekoľkými dňami sa bol vrátil domov, šiel k stanici zavrútiť ovce a zaplatil to životom. Guľka do slychov ukončila jeho mladý život.

Je smutné, že sa Štefan Vičan a ďalší naši spoluobčania, šťastného konca vojnových útrap nedočkali. Zomreli, aby pozostalých upozornili na to, že sloboda a skutočná štátnosť Čechov a Slovákov nie je len snom, ale dosiahnuteľnou realitou, aj keď vykúpenou cenou najvyššou – životmi našich rodákov.

**S úctou d'akujeme!
Češť ich pamiatke!**

Magdaléna Bušiková, Norbert Antalík

Celoplošné testovanie v našej obci

Všetci občania si určite dobre pamätajú na dva víkendy – 31. 10. a 1. 11. 2020 a 7. a 8. 11. 2020. Boli to víkendy, kedy aj v našej obci prebiehalo celoplošné testovanie. Nebudem písať o pandémie, týmto informáciám sa venujú všetky masovokomunikačné prostriedky, kompetentne sa k tomu vyjadrujú odborníci, rôznymi teóriami nás zásobujú neodborníci.

Kolektív dobrovoľníkov

Chcela by som Vás len oboznámiť so zákulisím tejto akcie v Radošine. Testovanie zabezpečovali u nás dva odberné tímy, ktorých členovia boli zdravotníci – Mgr. Jana Sigetová, Bc. Katarína Nemcová, Magdaléna Vlasáková, Lucia Vanková, Mgr. Mária Valovičová, Petronela Gáliková, Sylvia Macháčová, Martina Kováčová, a Patrícia Macháčová. O administratívu sa postarali Kvetoslava Pejková, Klaudia Smatanová, Zuzana Slámová a ja. Oslovila som týchto ľudí vtedy, keď ešte nikto nevedel, či to budú mať zaplatené a ako. A ku cti všetkým slúži skutočnosť, že bez otázky „čo za to?“ všetci ochotne súhlasili a niektorí si zobrali v práci voľno, aby boli Radošine k dispozícii. Veľmi rýchlo sme si nastavili pracovný postup tak, aby sa testovanie robilo plynule a občania nemuseli zbytočne dlho čakať. Bolo to tiež zásluhou zástupcov polície – Róberta Štepku a Ing. Ivana Kúdelu, ktorí zabezpečovali poriadok, ochotne pomohli starším a zdravotne znevýhodneným občanom. Tímom „šéfovali“ zástupcovia Armády SR – Andrej Hrdý a Lukáš Stojka. Napriek tomu, že to bola aj pre nich prvá takáto skúsenosť, zhostili sa jej veľmi dobre. A ešte musím spomenúť dvoch mladých ľudí – dobrovoľníkov, Terezu Slámovú a Andreja Lukačoviča, ktorí sa nám starali o servis, ochotne nám dodávali čaj, kávu, lebo pri takom počte otestovaných by sme to nijako nestíhali. A aby bol výpočet zúčastnených kompletný, vďaka za pripravené priestory a pravidelnú dezinfekciu patrí pracovníkom

Obecného úradu – Ing. Bohušovi Bartošekovi, Jozefovi Balážovi, Jurajovi Masrnovi a Mariánovi Bernátovi.

Všetci títo ľudia zahodili svoj strach z nákazy, obetovali dva víkendy, kedy sa mohli venovať svojim rodinám, záľubám, oddychu. A musím aj za seba povedať, že to bola veľmi užitočná skúsenosť, nielen pre mladých zdravotníkov ale pre nás všetkých.

Poďakovať by som sa chcela pani Anke Kováčikovej, od ktorej sme dostali darček – plný kartón bezkonkurenčných medových rezov, pani Vierke Sliškovéj a Marike Valovičovej za darček v podobe špičkových oškvarkových pagáčikov a tiež Milošovi Sigetovi, ktorý nám záver testovania spríjemnil vlastnoručne vyrobenými klobásami.

A na záver – poďakovať by som sa chcela aj všetkým občanom, ktorí sa testovania zúčastnili. Preukázali tak veľkú mieru občianskej zodpovednosti a skutočnosť, že ochrana každého jedného občana sa nezaobíde bez kolektívnej zodpovednosti.

Zostáva nám len dúfať, že sa toto ťažké obdobie už skončí, že už nebudú pribúdať ďalšie obete, my sa nebudeme musieť strachovať o život a zdravie našich najbližších a náš život sa vráti znovu do otvorenej spoločnosti, do škôl a na rôzne spoločenské akcie, ktoré budeme môcť v zdraví navštíviť. Všetkým prajem dostatok trpezlivosti a hlavne veľa zdravia.

JUDr. Marta Kolková

11. november Deň červených makov

Pri príležitosti prvého výročia odhalenia pamätníka padlým hrdinom v 1. a 2. svetovej vojne sme si pripomenuli tento významný deň položením venca, minútou ticha a zapálením sviečky. Milo nás prekvapilo, že pri pamätníku bol aj krásny, veľký veniec od neznámeho občana. Často horia sviečky, čo je dôkazom toho, že ľudia si udalosti pripomínajú, venujú všetkým padlým tichú spomienku a cenia si existenciu pamätníka.

gb

11. november kladenie venca / foto N. Antalík

Kalendár na rok 2021

Už v týchto dňoch možno listujete v novom stolovom kalendári. Kalendár už zopár rokov úspešne vydáva Obecný úrad. Je odrazom života občanov našej obce, jej krás, zaujímavých miest, podujatí. Ďakujem všetkým prispievateľom fotografií za zaslanie svojich postrehov a momentiek. Verím, že sa Vám kalendár páči. A je tu nová výzva. Aj naďalej foťte všetko pekné a zaujímavé do ďalšieho roka. Kalendár si môžete vyzdvihnúť na obecnom úrade.

gb

Vitamíny na zimu

Rok 2020 bol pre záhradkárov prajný. V minulom čísle sme uverejnili viac fotiek s dopestovanými plodinami našimi občanmi. Zimné reďkovky veľkosti až 45 cm a vážiace do 1,5 kg dospešovala G. Bahelková vo svojej záhrade. Ešte stále si na nich pochutnáva celá rodina a tak dáva do tela vzácne vitamíny.

gb

Ako ďalej Radošinské noviny

Končíme 22. rok vydávania našich obecných novín. Veľa občanov netrpezlivo čaká na nové číslo. Už by si nevedeli predstaviť, že by do schránky nedostali noviny. Keď sme tento rok vynechali jedno číslo (z dôvodu utlmeného života kvôli korone) občania sa pýtali, či na nich doručovateľ náhodou nezabudol, pretože noviny nenašli v schránke. Touto cestou vyzývam a prosím našich spoluobčanov o spoluprácu pri písaní príspevkov,

dodávaní nápadov, čím noviny spestríť, vylepšiť. Máme veľa šikovných ľudí, ktorí možno niečo zaujímavé vyrábajú, pečú dobroty, šijú pekné veci, pestujú rastliny, chovajú netradičné zvieratá, píšú príbehy, básne. Ozvite sa nám, radi vás predstavíme a váš príspevok uverejníme. Na spoluprácu aj s novými prispievateľmi sa teším. Zároveň ďakujem členom redakčnej rady za prácu, zasielaní príspevkov do našich novín. gb

Na slovíčko Andrea

V jednu peknú nedeľu som sa stretla s Andreou na cintoríne. A keďže sme si mali vždy čo povedať, nezostalo to len pri pozdrave, ale aj ako sa máme, čo nové. Mám rada knihy a spýtať sa slávnej spisovateľky čo má nové, na čom pracuje je samozrejmé.

Oslovila som ju a požiadala o podelenie sa s radosťami aj s Vami,

milí čitatelia.

Prezrad' nám niečo o tvojej poslednej knihe

Pred nedávnom mi vyšla moja jubilejná desiata kniha. Volá sa Prečo ja? Som presvedčená o tom, že túto otázku si kladieme ako prvú, keď sa nám deje niečo zlé a také situácie v živote každého z nás prídu. Zahorekujeme, potom sa ale unavíme, pozbierame a vstaneme z dna. Život je večný boj... o lásku, o naplnenie, o hľadanie odpovedí prečo som tu a aký je môj zmysel. Knihu som písala v Radošine na jar, keď sme trávili čas s tatinom. Užila som si prácu na záhrade.

Na čom momentálne pracuješ?

Teraz píšem taký vojnový príbeh podľa skutočných udalostí a stretávam sa s mojou dnes už 95 ročnou hlavnou hrdinkou. Aj na nový román ma inšpirovala Radošina – v lete som sa rozhodla urobiť rodokmeň našej rodiny, navštívila tetu Anku Fialovú, sestru mojej drahej babičky a fascinovane počúvala príbehy o mojich predkoch. Potom sme spolu boli na cintoríne, človek tak nejako zistí, že je takmer s každým „rodina“. Chcela by som o babičke, prababičke a vôbec o všetkých mojich predkoch vedieť čo najviac, tomu sa venujem cez voľný čas a v rámci práce na knihe sa zase šťúram v osudoch iných.

Veľa si cestovala, nechýba ti to?

V tejto čudnej dobe mi chýba najmä kontakt s ľuďmi. Je jedno kde, ale načo sú nám statky, keď nemáme zmätky? Je to vlastne taký každodenný boj o zachovanie zdravého rozumu. Nikdy mi nechýbalo miesto – vždy ľudia v ňom.

Ako hodnotíš svoj literárny vývoj?

A ako sa hodnotím? Snažím sa nerobiť to. Nikdy nič neodfláknem, preto či je to dobré alebo zlé – nech posúdia iní. Som súťaživá, ale len kartách, v iných odvetviach – či som napríklad dobrá spisovateľka – nepotrebujem nikomu nič dokazovať, hovoria za mňa knihy. Na čom mi záleží je, že som dobrá mama.

Želám Vám krásne, pokojné a požehnané sviatky. V Radošine sú vždy najkrajšie.

Za pekné slová ďakuje gb

Čo nového v Pivnici Radošina

Túto otázku som položila odborníkovi na slovo vzatému Petrovi Lukačovičovi. Tu je stručné zhodnotenie roka vo vinici.

Blíži sa koniec roka a je načas ohliadnuť sa za uplynulou sezónou. Rok 2020 sa navždy zapíše do mysli ľudí ako rok pandémie, ktorá ovplyvnila všetky oblasti života. Zatvorenie prevádzok reštaurácií a hotelov sa podpísalo na poklese predaja vína takmer všetkých slovenských vinárov. Našťastie mnohí naši zákazníci nám aj v tejto ťažkej dobe ostávajú verní a zakúpia si víno v našej novej predajni či na našom e – shope. Ponuka vín je naozaj bohatá od sýteného Frizzante a šumivých vín, cez prívlastkové biele a červené vína mnohých odrôd po sladké slamové vína Alibernet a Tramín.

A aká bola sezóna vo vinohrade? Treba povedať, že náročná. Po studenej jari prišlo priemerne teplé leto s chladnými nocami, také aké si pamätáme hlavne my v rokoch, takže zber hrozna začal o 2 týždne neskôr, ako sme boli zvyknutí po ostatné roky. Počas leta boli silné tlaky hubových chorôb, takže sme mali čo robiť aby sme hrozno udržali vo výbornom zdravotnom stave. Jeseň nás takisto prekvapovala svojimi výkyvmi počasia, teplé a slnečné dni zrazu striedali chladné a upršané obdobia. Zberali sme niekedy doslova medzi kvapkami dažďa.

Zber kvôli počasiu trval trochu dlhšie, končili sme až začiatkom novembra.

Napriek všetkému môžem skonštatovať že úroda bola dobrá, čo do množstva aj kvality, dokonca sme obrali aj hrozno na sušenie, z ktorého vyrobíme sladké slamové víno.

gb

Z receptov našich gazdiniek

Pred Vianocami si gazdinky robia zoznam zákuskov, ktoré pečú na sviatky. Prevláda suché pečivo, pretože sviatky sú dlhé a suché pečivo je trvanlivé. Nesmie chýbať ani rez a na Silvestra niečo slané.

Dnes je v ponuke starý ale chutný recept na krehké tortičky.

14 dkg práškoveho cukru, 30 dkg palmarínu, 2 PL kakaa, 40 dkg hladkej múky, 6 dkg orechov, 2 žltky, 1 vanilka. Všetky prísady spracujeme na hladké cesto, rozvaľkáme na hrúbku 4 mm a vykrajujeme kolieska priemer 4 cm. Upečieme vo vyhriatej rúre. Plnka: 20 dkg práškoveho cukru, 20 dkg orechov, 2 vajcia, 2 PL marhuľového džemu. Plnku varíme na miernom ohni do rozpustenia prísad a ešte teplou plnkou natierame kolieska. Polejeme čokoládovou polevou

a ozdobíme želé cukríkom, kôpkou kokosu, alebo farebnou ryžou.

Aby nám bolo na Silvestra veselo, pripijeme si dobrým vínom či iným drinkom. K tomu patrí slané pečivo, nech nám nápoje neudrú rýchlo do hlavy.

Slané pečivo z eidamskej tehly.

30 dkg polohrubej múky, 30 dkg palmarínu, 30 dkg eidamskej tehly, soľ, pol balíčka prášku do pečiva. Prísady zmiesime na doske, valčekom rozgúľame na hrúbku 1 cm a vykrajujeme okrúhlou formičkou kolieska. Vrch potrieme vajíčkom a na vrch dáme mandľu. Pečieme do ružova.

Vianočka na sviatočné i všedné dni

Prísady: 500 g polohrubej múky, 150 g masla, 80 g práškoveho cukru, 2 žltky, 70 g posekaných mandlí, 70 g hrozienok. 100 až 150 ml mlieka, soľ, vajce na potretie. Kvások: 20 g droždia, 1 KL kryštálového cukru, 125 ml mlieka.

Z droždia, mlieka a cukru si

pripravíme kvások. Do preosiatej múky dáme vykysnúť kvások, maslo, cukor, žltky, štipku soli, mandle, hrozienka a podľa potreby mlieko. Vymiesime cesto a necháme vykysnúť na teplom mieste. Vykysnuté cesto rozvaľkáme a rozdelíme na tri časti. Z každej časti vytvarujeme valčeky dlhé asi 45 cm a spletieme do vrkoča. Vianočku preložíme na vymastený plech a necháme ešte vykysnúť. Vajce rozšľaháme s trochou oleja, potrieme vianočku a ozdobíme mandľami. Pomaly pečieme v rúre vyhriatej na 160 C asi 50 minút.

gb

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

október, november, december 2020

Opustili nás

Jozef Machovský, 62r.

Slavomíra Jankovičová, 53r.

Lubomíra Čamborová, 68r.

Peter Cvik, 60r.

Gabriela Vlasáková, 60r.

Mária Antalíková, 89r.

Jozef Machovič, 74r.

Pod'akovanie

Úprimne ďakujem každému, kto sa prišiel rozlúčiť s mojim manželom
Petom Cvikom
na jeho poslednej ceste.

Ďakujem za duchovnú posilu a dôstojnú rozlúčku vpd. M. Kupčíkovi, ženám za spev počas pohrebných obradov, organistke Katke a zboru, za účasť na pohrebnej svätej omši. Ďakujem za prejavy sústrastí a kvetinové dary. Kto ste poznali Peťa, venujte mu tichu modlitbu a spomienku. Manželka a synovia.

Zber použitého rastlinného oleja

V roku 2020 bola zriadená nová služba v odpadovom hospodárstve pre našich občanov a to je zber použitého jedlého kuchynského oleja. Ľudia totiž často nevedeli, ako sa použitého jedlého oleja zbaviť. Často končí v zmesovom komunálnom odpade alebo ho občania splachujú do toaliet a umývadiel. Oba tieto spôsoby majú veľa negatív. Hlavne v potrubiach vie urobiť veľa škody, pretože použitý kuchynský olej sa s vodou nezmieša, pláva na hladine a na chladnej vode stuhne. Takáto hmota potom upcháva potrubia kanalizácie, výrazne páchne a láka hlodavce. Použitý rastlinný olej vyliaty do kanalizácie môže vážne narušiť aj biologické čistenie v čistiarňach odpadových vôd. Následne sa zvyšujú náklady na prevádzku a údržbu kanalizačnej siete a čistiarne odpadových vôd.

Do jedlých olejov a tukov patria: oleje a tuky z prípravy jedál, zvyšky

nespotrebovaných olejov, prepálené oleje, zvyšky margarínov, masla či tuku.

Do jedlých olejov a tukov nepatria: motorové, hydraulické, či iné oleje a tuky, ktoré neboli pôvodne určené na konzumáciu, či na prípravu jedla.

Obec Radošina v rámci skvalitňovania služieb v odpadovom hospodárstve a v snahe šetriť životné prostredie zaviedla zber použitého rastlinného oleja **každú prvú stredu v mesiaci na obecnom úrade v čase od 14.00 – do 17.00 hod.** Občania môžu nosiť použitý rastlinný olej v priehľadných plastových fľašiach, ideálne v tých, v ktorých si olej zakúpili alebo v použitých PET fľašiach. Zlievať môžu taktiež olej, ktorý slúži ako nálev v potravinách (sušené paradajky, ryby a pod.). Odovzdaný použitý olej nesmie obsahovať iné typy ole-

jov (napr. motorové, mazacie oleje) a iné nečistoty, ktoré by znemožnili jeho ďalšiu recykláciu.

Všetok takto vyzbieraný a sústredený odpad bude odovzdaný oprávnenej firme, ktorá z neho vyrobí biopalivovú zložku do motorovej nafty.

Zapojte sa aj vy do zberu použitého kuchynského oleja a pomôžte svojou troškou k ochrane životného prostredia.

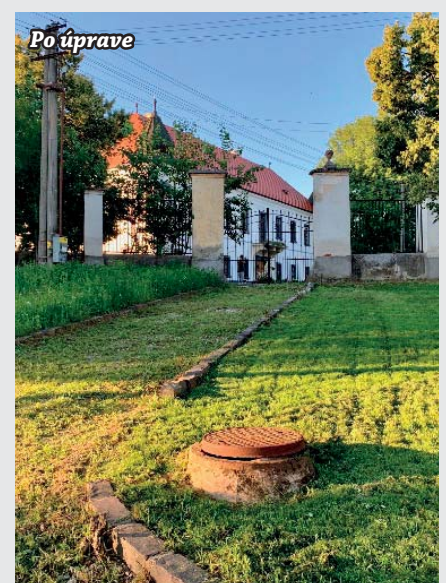
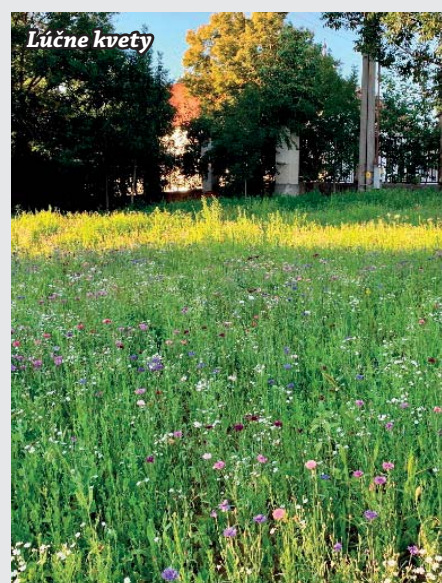
P. Čierňava

Kvetinová lúka v Radošine

Iste si všetci pamätáte, ako vyzeral starý vchod do kaštiela na Piešťanskej ulici. Bolo to miesto, ktoré bolo zarastené, neupravené a plné odpadkov. Na prelome rokov 2018 a 2019 sa začalo s jeho úpravou a zveľaďovaním. Najskôr sa museli odstrániť náletové dreviny, burina a odpad. Terén potom prešiel zrovnaním a úpravou. V poslednej fáze bola vysadená tráva a lúčne

kvety. Túto jar nám kvety aj zakvitli a vznikla tak prvá kvetinová lúka na verejnom priestore v obci. Kvetinová lúka láka hmyz a je aj veľmi pekná, pretože v nej kvitnú kvety mnohých farieb a odtieňov. Lúka je aj nenáročná na údržbu. Toto je určite cesta a trend, ako by sa mala starostlivosť o verejné priestory v našej obci uberať.

P. Čierňava

Zber biologicky rozložiteľného kuchynského odpadu od občanov

Ak v našej obci nekompostuje 100% domácností, mali by sme dokúpiť chýbajúce kompostéry, alebo sa začať pripravovať na triedený zber kuchynského biologicky rozložiteľného odpadu.

Od 1. januára 2021 musia obce a mestá zaviesť a zabezpečiť pre svojich občanov triedený zber kuchynského biologického odpadu. Cieľom opatrenia je eliminovať, ideálne odstrániť kuchynský bioodpad zo zmesového komunálneho odpadu. Pri skládkovaní, ktoré sa praktizuje na 80 percentách územia SR, je takýto bioodpad najväčším tvorcom skleníkových plynov a znečisťovateľom povrchových a podzemných vôd, pôdy či ovzdušia. Po dôkladnom zvážení bude obec Radošina od 1. 1. 2021 zabezpečovať kompostovanie biologicky rozložiteľných odpadov, čo je nová zákonná povinnosť pre obce, nasledovne:

✓ Obec zabezpečí, aby všetci občania mali možnosť kompostovať a kompostovali

Ako to obec Radošina urobí?

1. Pracovníci obecného úradu v novembri a decembri 2020 kontaktujú občanov, ktorí si v minulosti od obce nezakúpili komposter SILO 900
2. Občanom bol ponúknutý komposter SILO 900 za akciovú cenu 10€, (trhová cena je 45€)
3. Občan si buď komposter zakúpil, alebo ak má vlastný komposter a o obecný nemá záujem, tak podpísal čestné prehlásenie, že biologický odpad kompostuje.

To, že bude každý občan kompostovať, bude mať okrem ekologického prospechu aj ekonomický. Ak by totiž obec na svojom území zaviedla systém zberu biologického odpadu a rozmiestnila po obci kontajnery, kam by sme mo-

hli biologicky rozložiteľný odpad nosiť, musela by túto službu zahrnúť do poplatku za nakladanie s odpadmi, čo by poplatok veľmi navýšilo (okolo 10-15€/občan/rok). Kompostovanie priamo občanmi doma bude znamenať, že poplatok za odpady sa nebude musieť takto radikálne zvýšiť. Zvýšenie nás ale neminie – zdraželi totiž poplatky za skládkovanie odpadu a na navýšení sa podieľa aj prechod na nelepkový systém, pri ktorom sa platí za odvoz väčšieho počtu nádob.

Komisia životného prostredia

*Prichádza čas splnených priání a túžob.
Čas nových nádejí a očakávaní.
Nech sú Vianoce dokonalým zavŕšením starého roka
a nech je nový rok zas o niečo lepší
už ten predošlý.
Praje redakčná rada*

Radošinské noviny – štvrťročník zo života občanov Radošiny a Bziniec. Redakčná rada: Mgr. Gabriela Bahelková, Mgr. Peter Čiernava, Antónia Sigetová, Tomáš Kozák. Zodpovedná redaktorka: Mgr. Gabriela Bahelková. Príspevky posielajte na: g.bahelkova@gmail.com. Vydavateľ: Obecný úrad, 95605 Radošina, tel.: 038/5398144, fax: 038/5398105, email: ou@radosina.sk. Uzávierka: 14 dní pred vydaním čísla. Rozširuje Obecný úrad v Radošine. Noviny sú registrované pod číslom: OU1/97. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu a krátenie príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie sa nevracajú. Nepodpísané príspevky sa neuverejňujú. Sadzba a tlač: Prima-Print, a. s., Odbojárov 294/10, 95508 Tovarníky, tel.: 038/5320897.